

IRODALOM.

S. Nagy László: „Lélek-Harcok. Regény a Magyar Ujjászületés Korából.“ Cluj, 1936. 8° 153 lap. S. Nagy László elbeszélő műveiben gyakran és szívesen újítja fel a magyar mult édesbus emlékeit s ezáltal féltett nemzeti kincseinket menti meg az elkallódástól. Ezuttal is történelmi regénnyel gazdagította irodalmunkat. Regényének főhőse Jósika Miklós a kiváló regényíró. Elbeszéli szerencsétlen elsőházasságát Kállay Erzsébettel, amely egyfelől az ardeali és a magyarországi lélek különbözősége miatt, másfelől politikai okok következtében nem hozta meg a kívánt boldogságot. Azonban a második házassága Br. Podmaniczky Juliával gazdag kárpótlást nyújtott csalódásáért. Visszaadta élet- és munkakedvét, s így lett regényirodalmunknak klasszikus képviselője. A Jósika életével kapcsolatban színes képekben nyerünk betekintést ama kor katonai, színészeti, politikai és társadalmi életébe, amelyek együtivévé érdekes és kedves olvasmánnyá teszik e regényt. Hangja mindenütt komoly, irálya tiszta és szép. Az egész Ardeal szeretetének a melegsége hatja át. Magyar regény. Olvasása nemcsak tanulsággal, de élvezettel is jár. Megrendelhető az „Erdélyi Szemle“ kiadóhivatalában. Ára 100 lej.

Dr. Varga Béla: A paedagogia alapkérdése. Szeged, 1936. Ára 4 Pengő. Ez a mélyen szántó tanulmány a paedagogia alapkérdésével, a „paedagógiai valóság“ belső alkatával foglalkozik. Minthogy a neveléstudomány napjainkban mind szervezesebb összefüggésbe kerül a filozófiával, e tanulmánynak a hátere teljesen filozófiai. Az utolsó két évtized magas szinten álló német szakirodalma felhasználásával, szükséges megrostálásával és értékelésével készült. Öt fejezetben a neveléstudomány alkotó elemeit, a paedagógiai sik jellemző tulajdonságait, a paedagógiai valóság tartalma cím alatt az értékelés természetét és a nevelő értékeket s végül az érték tanítását tárgyalja. Már ez a vázlatos felsorolás rámutat arra a nagy területre, melynek kérdéseit ez a tanulmány érinti.

A pedagógia, mely eddig a lélektanon és erkölcstanon alapult, forduló ponthoz ért s ma az utolsó két évtized elmélkedései alapján az *érték* és az *autonomia* gondolatán épül. Ez alapvetés szerint a nevelés értékfejlesztő tevékenység s tudományának önállósága, autonomiája van, melynek sajátos tárgya: az emberképzés, olyan, amivel egyetlen más tudomány sem foglalkozik úgy, mint a maga kizárólagos tárgyával. Ezek szerint a pedagógia alkalmazott értékelmélet ugyan, de alkalmazott mivelta nem veszélyezteteti autonomiáját. Az értékek (igaz, jó, szép és a vallás) időtlenül érvényesek, a valóság az időben van. A nevelés valamennyi érték „valósítására” irányul, tehát az érték és időbeliség komplex vonatkozásán épül fel. Az a terület, ahol a nevelés értékeket valósít, az emberi lélek. Ez szellemi „valóság”. A nevelés eredménye mindig értékbeli többlet. Az emberi lélek nincs feltétlenül alárendelve az okság törvényének. A természeti történésemben érvényesülő kauzalitás nem érvényesül a nevelési folyamatban s épen ez biztosítja a nevelés célját, amely mindig értékbeli *többlet* termelése. Ha a pedagógia területén kizárólag az októrvény uralkodnék, akkor fejlődésről nem lehetne szó. A nevelés eredménye több is lehet, mint amennyi az okban, a nevelő hatásban benne volt. Ellenkező esetben a nevelés munkája örökös stagnálásra volna kárhoztatva. Ebben a folyamatban az oki összefüggés helyett a szellemi élet összefüggése az uralkodó. A nevelés dialektikája a szerves, nem szerves és ismét szerves értékképződés mozzanatain halad át. Az egyén veleszületett adottsága, valamint az érvényes értékek világa kívül esik a nevelő hatások területén. Erre a született adottságra épül az a „lelki alapréteg”, amely többé-kevésbé nem tudatosan fejlődik a tervszerű és tervszerűtlen nevelő hatások alatt. A neveléstudomány döntően fontos kérdése, hogy a veleszületett adottság és lelki alapréteg, mely már nevelő hatások eredménye, milyen viszonyban áll egymáshoz. Ez a nevelés lehetőségének kérdése. A másik fontos kérdés: hogy emelkedik a lelki alapréteg felé a szellemi élet, amelynek lényege a szerves értékképződés. A kettő közötti átmenet a heteronomia foka addig, míg az értékek nem szervesen tapadnak a lelki alapréteghez. A legfelsőbb sík: az érvényes értékek. A nevelés folyamatának eredménye s így feladata is: az érvényesnek (az időn felül állónak) megvalósítása az időben.

Van-e a nevelésben haladás s ha van, mi az ismertető jele? Erre a kérdésre a felelet az, hogy a nevelés mindig haladó s ez a vonás lényegéből kiirathatatlan. A pedagógiai érték sajátos tartalma az *emberség* (humanitas), amely „az összes érvényes értékek időbelileg kifejezhető megvalósulása.” Egy másik kérdés: vajjon a neveléstudomány valóság-, vagy ériéktudomány-e, leiró-e, vagy normatív? Egyik sem, hanem a kettőnek sajátos vegyülete, közép-helyet foglal el a valóság- és ériéktudományok között, mert a tárgyi valóság, amelyen dolgozik és az értékek ideális világa, melyet valósítani törekszik, együtt adják a pedagógiai valóság értelmét s együtt határozzák meg a nevelés lehetőségét és határait. A valóság és érték, a létező és érvényes a pedagógiai sikban elválaszthatatlan kapcsolatba kerül. A nevelés az értéket lehozza ideális magaslatából s gyökereit a valóságba ülteti. A nevelésnek három fokozata van: az irracionális sik, hol a nevelési hatások nem tudatosak; az öntudatlan és tudatos hatások összevegyülése és a rendszeres tudatos nevelés. A neveléstudomány eddig csak ez utóbbival foglalkozott. A nevelés szellemi hatás, melynek lényegi tulajdonsága, hogy még a természeti környezet hatásait is átszellemesíti. A nevelés a multban gyökerezik, a jelenben fejt ki hatásokat és a jövőért dolgozik. Az eddigi önértékek mellett ma megkülönböztetik még a *hatásértéket*, melynek köre nagyobb amaközénál. A nevelés hatásérték, mert nevelésről csak ott lehet szó, ahol értékes hatás van. Az érték megvalósul vagy tárgyi alkotásokban (kultura), vagy úgy, hogy a nevelés eszközli a testi- és lelkiélet formálását. A nevelő hatásban a való és kellő sajátos módon úgy fonódik egybe, hogy a „kell” megmozdítja a valóságot, amelyben megvalósul egy érték. Ez a nevelő hatás utja és titka. A nevelésben minden érték egzisztenciális, mert a nevelés hatása épen abban látszik, hogy valaki áthasonult, magasabb egzisztenciális formához jutott. A nevelési sik szociális természetű: hatás a társas közösség, erre felelet az egyes részéről. A kettő elválaszthatatlan s épen ezért helytelen és egyoldalú az individuális és szociális nevelés szembeállítás. A pedagógiai valóság dinamikus alkatu, mely a beavatkozás és magára hagyás ellentétes mozzanatainak váltakozásában fejlődik ki.

A pedagógiai valóság tartalma szükségképen etikai jellegű, tehát mindig építőnek kell lennie. A nevelő érték az egyes lelké-

ben ható tényező lesz s értékbeli minőségét fokozza. Ekkor érte el a nevelés célját. A neveltség megvalósulása: a műveltség. „A műveltség a szubjektív szellemben az egyén lelki alkatában van, ennek leglényegesebb, elidegeníthetetlen sajátja.“ Nevelő tényezők a biológiai és pszichológiai réteg, a társas ösztön, vagy közösségi érzés, melynek kifejlődésére nagy hatással van a család és népközösség. „Minden nevelési rendszer, amely az anyanyelv jogait csorbitja, értékromboló s mint ilyen a nevelés szellemével és lényegével ellenkezik“ ... Minden értékrombolás, melyet egy ország elkövet, mikor a nevelés természetétől idegen elveket és tendenciákat akar általa megvalósítani, merénylet az egész emberiség ellen. Ha volna olyan forum, amely képes lenne a köznevelés autonómiáját, egyetemes emberi értékeinek védelmét nemzetközileg biztosítani, akkor a mai emberiséget nyugtalanító összes problémák megoldása valóra válhatnék.“ A talaj, melyben az érték megfogamzik értékélmények útján, az ember érzelmi világa. Minden hatás az embernek erre a lelki magjára irányul, amely végül is megszabja az ember szellemi arculatát. Ez az őس talaj egyben passzív és aktív is.

A nevelés és művelés együttes eredménye: *emberrélevés a szó legmagasabb etikai értelmében, az ember ideának beteljesedése*. Emberség és nevelés, embernek lenni és nevelő tevékenységet kifejteni elválaszthatatlan. A nevelési tevékenység értéktermelés. Ehez a célhoz kell simuinia a módszernek. Az értékek nem szubjektívek, nem az egyéni tetszés függvényei s ezért a módszernek is objektívnak kell lenni. Tehát az a szólam, hogy a módszer az egyén, nem fedi a valóságot. Mindenésetre bizonyos azonban, hogy a módszer tényezői között (fogalmak, példaadás) legközvetlenebb sikerü a személyes hatás.

A tanulmány tartalmának e vázlatos ismertetéséből is látszik, hogy a szerző a neveléstudomány alapvetően fontos kérdéseit tárgyalja a vonatkozó német irodalom felhasználásával. A kérdés szerteszétágazó útvesztőiben teljes otthonossággal mozog s az ellentétes vélemények között öntudatos biztonsággal védelmezi és támasztja alá saját felfogását. Mondanivalóit tömören foglalja össze sulyos tartalmu mondatokba, melyeknek megértése olvasójától nemcsak elmélyülő figyelmet, hanem filozófiai jártasságot és szakképzettséget is igényel. Épen ezért sajnáljuk, hogy fejtegetései tul-

ságosan rövidек. A kérdés alapvető fontossága megérdemelte volna a részletes és gyakorlati példákkal is világosító fejtegetést. Különben a tanulmány így is értéket képvisel tudományos pedagógiai irodalmunkban.

Dr. Gál Kelemen.

Unitárius Egyházi Beszédék. Husvét előtti vasárnapokon mondották a teológia akadémia tanárai. Őt egyházi beszédet tartalmaz ez a füzet, amelyek mindenike a husvét előtti gondolatkör területén mozog. Előadásukat a közönség érdeklődéssel kísérte. Olvasásuk is bizonyára lelkiéppüléssel jár.

Unitárius Teológiai Akadémiai Értekezések. Írták és az Akadémia által rendezett műsoros estélyen felolvasták: Dr. Kiss Elek és Gálfi Lőrinc tanárok. Mindakettő az unitarizmusnak egy-egy nagy kérdését teszi vizsgálat tárgyává s ad reá feleletet. Dr. Kiss Elek „Az unitarizmus jelentése és helye a mai életben“, Gálfi Lőrinc pedig „Keresztények-e az unitáriusok?“ címen értekezik. Mind a két értekezés új és eredeti szempontokkal gazdagítja az unitarizmust. Mindezt, mind a fennebbi füzetet a Teológiai Akadémia adta ki s megküldötte az egyházközségi könyvtárak részére. Most az a kérése, hogy amelyik egyházközség teheti, a két füzet árába költségek fedezésére 20 lejt az Iratterjesztőhöz beküldeni sziveskedjék. Ugyanez árért minden megrendelőnek megküldi az Iratterjesztő.

József János: „Firtosi Rezedák.“ Versek és elbeszélések. Globus. Odorheiu, 1936. 68 lap. Az egykori példányszerű néptanítónak apró elbeszéléseit és verseit „hálás tanítványai“ adták ki. Valóban elismerésreméltó dolgot cselekedtek a kiadással, mert ezáltal egyfelől felújították egy nemeslelkű tanító és emberbarát emlékét, akinek jó és tiszta lelkét tükrözik ezek az egyszerű és apró dolgozatok. De másfelől egy kellemes órát szereztek velük az olvasónak. Azokból az egyszerű, falusi történetekből a Székelyföld üde levegője árad felénk. A kis könyvhöz megleghangu ajánlást Dr. Boros György püspök irt. Előszót id. Máthé Lajos egykori szolgatársa. Ára 70 lej.

Ferenczi Sándor: „Az Énlaki Rovásírásos Felirat.“ Minerva. 1936. 80. 82. lap. A tudós szerző nagy gondnal és utánjárással oldotta meg a kítüzött feladatot. A tanulmányról Pálffi Márton tanár, aki folyóiratunkban szintén foglalkozott a kérdéssel, hosszabb szakszerű ismertetést irt, melyet azonban tárgyhalmaz miatt a jövő számunkba kellett hagynunk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel értesítjük olvasóinkat, hogy folyóiratunk következő száma a közbeeső nyári szünet miatt a szeptember—októberi számmal együtt fog megjelenni.

Ferencz József emlékezete. Az U. I. T. ezelőtt pár évvel megbizta volt Dr. Gál Kelemen, hogy Ferencz József életrajzát írja meg születése 100-ik évfordulója alkalmából. Minden kérdés, ami a Dr. Gál Kelemen kezébe kerül, elmélyül és kiszélesedik. Így mélyült és szélesedett ki ez az életrajz, amely ma már készen és nyomdában van, s amely „Ferencz József és kora. Háromnegyed század az unitárizmus történetéből“ címen rövidesen napvilágot lát. Amint a cím is mutatja, ez a mű sokkal több, mint életrajz. Valóságos egyháztörténelemmé nőtte ki magát. Amint ezt más-képpen megírni alig is lehetett volna. Hiszen Ferencz József, amióta az egyház szolgálatába állott, azóta élete és munkássága annyira össze van forrva az egyház történetével, hogy a kettőt egymástól elválasztani lehetetlen. Így lett ez a mű valóságos egyháztörténelem, s mintegy kiegészítő része a nemrégben megjelent Unitárius Kollégium Történetének. Terjedelme is messze túlhaladja az életrajzok rendes méreteit. A Ferencz József történelmi alakja, valamint a Dr. Gál Kelemen közismert írói tulajdonságai egyaránt kitünő ajánló levélül szolgálnak a nagyszabású műhöz, amelynek nem szabad hiányoznia egyetlen egyházközségi könyvtárból s egyetlen intelligens unitárius ember asztaláról. Sőt remélhetőleg egyházunkon kívül és sokan fogják forgatni azok, akik a múlt emlékei és nagynevű munkásai iránt érdeklődéssel viseltetnek. A mű ára 150 lej lesz.

Évzáró a Teológián. A Teol. Akadémián az 1935—36. tanévi záró ünnepélyt június 21-én tartják. Az alap-, szak- és képesítő-vizsgálatok június 22—24-én, míg az énekvezér képesítő-vizsga 25-én lesz.

A braşovi templom-avatás. 1936 május 17-én történt meg

a braşovi unitárius templom ünnepélyes felavatása. Csaknem egy félszázados töprengés, tervezgetés, aggodalom és áldozat előzte meg ezt a napot. De minél verejtékesebb volt az idáig vezető út, minél több csalódás és keserűség gyötörte az igaz ügyért elszántan küzdő lelkeket: annál édesebb volt a célhozjutás öröme és boldogsága. A felavatási ünnepélyre közelből és távolból összesereglett szokatlanul nagy számu gyülekezet minden egyes tagja attól a gondolattól volt áthatva, hogy Isten nem hagyja el az övét s az emberek akadályokat gördíthetnek az ő ügye elébe, de azt teljesen fel nem tartóztathatják. Öröm volt látni az arcokon az elért szép siker felett érzett boldogság derűjét, amelyet nemcsak a braşovi unitárius hívek éreztek, hanem osztozott benne egész unitárius egyházunk és Braşov magyar társadalma. Ebben az óriási lépésekkel fejlődő szép városban nem vagyunk többé jövevények és zsellérek. Van az unitarizmusnak otthona, hol szabadon bontogathatja szárnyait, s hol a hétköznapi munka verejtékezése alatt elfáradt híveink szabadon imádkozhatnak a mi jó Istenünket. Legyen áldott az Isten, hogy atyai kezével irányította és támogatta a nemes munkára lendült unitárius híveket, s munkájuk nyomában egy ilyen szép történelmi napot szerzett nekünk.

Az ünnep külső leírását mellőzük. Utalunk az U. K. 1936. évi 6. számára, ahol az eseményeknek minden részletében pontos leírása megtalálható. Azonban nem tehetjük, hogy itt is kifejezést ne adjunk *Kovács Lajos* helybeli lelkész iránt érzett elismerésünknek, aki lankadást nem ismerő lelki és testi fáradozással a megpróbáltatások nehéz napjaiban prófétai hittel buzdított, lelkesített, amig a szent ügyet győzelemre segítette.

A peštszentlőrinci templom felszentelése. Junius 7-én szentelték fel a legendás híru áldozatkészséggel a székely hősök emlékére épített peštszentlőrinci unitárius templomot. Egy új otthon épült azáltal a Magyarországon szétszórtan élő unitárius testvéreinknek. Mi testvéri szívvvel osztozunk az ő örömeikben s kívánjuk, hogy minél több őrszeme gyuljon ki az egy Isten hitének. A felszentelés a szokott külsőségek között történt, melyen a fővárosi hívek közül is sokan megjelentek. Imádkozott Pethő István helybeli lelkész. Alkalmi egyházi beszédet mondott Józán Miklós püspöki vikárius. Urvacsorát osztott Barabás István, a templomépítés történetét felolvasta Pethő István.

Az egyházak munkája a béke érdekében. A mostani feszült világhelyzet az egyházakat arra kényszerítette, hogy állást foglaljanak a felszínen levő kérdésekben. Angliában a canterbury-i érsek és a többi egyházak vezető férfiai egy levélben azt javasolták a miniszterelnöknek, hogy az európai békét a népek egyenlőségének elismerése alapján szervezzék meg. „Ámbár — így irnak a levélben — Németországnak jelen eljárása (a Rajna-vidék megszállása) nem fér össze a békonferencia rendelkezéseivel, de lojálisan be kell vallanunk, *más nagy hatalmak sem alkalmazkodnak a kötelezettségek szelleméhez*“ és továbbmenve azt javasolják, hogy hívjanak össze egy nemzetközi konferenciát, s ez a konferencia „tegye megfontolás tárgyává a nemzetek nyugtalanságának gazdasági okait is, ne csak politikai okait.“ A Canterbury-i érsek elrendelte a hatásköre alá tartozó egyházában, hogy Nagy Britannia és más országok államférfiaiért imádkozzanak. (Bár csak az érsek abban a helyzetben volna, hogy a világ államférfiait is igazán jézusi, az egész egész emberiséget szeretettel elöltő imára és munkásságra kényszeríthetné!)

Hasonló kijelentést tett a béke érdekében Lord Dickinson is a Nemzetekközötti Barátság Világszövetségének elnöke a londoni *Times* című nagy napilapilapban. Németországban pedig Dr. Zoellner, a birodalmi egyházi bizottság elnöke, egy kiáltványban felhívja a föld kerekiségén levő keresztény egyházakat a bolsevista veszedelem ellen való közös küzdelemre.

Chichester püspöke, aki szintén a nemzetközi egyházi mozgalom egyik vezére, szózatot fordul a világhoz a nemzetközi barátság, igazság és szeretet helyreállításáért. E szervezet egyik német tagja Dr. Stange Erich csatlakozott a szózatban kifejezett gondolathoz s azon reményének adott kifejezést, hogy a jövő évi Oxfordba tervezett gyűlésen sikeresen megvitatják e kérdést. Az egyházak tehát dolgoznak a béke, barátság és szeretet érdekében, csak legyen, aki meghallgassa.

Biblia teológusok számára. A Skótsországi Nemzeti Bibliai Társulat elhatározta, hogy minden európai teológiai hallgatónak, ha kéri, egy Ótestamentumot ad héberül és egy Újtestamentumot görögül.

Évzáró tanintézetekben. Régen az évzárók örvendetes események voltak intézeteink életében. Bizonyos belső megnyug-

vás érzete töltötte be a tanár és tanítvány lelkét, hogy egy évvel ismét továbbhaladtunk a célhoz, tudásban és tapasztalatokban gazdagodtunk. Most pedig azt számoljuk, hogy egy év leforgása alatt hol, minő veszteségeink voltak? Régi, megszentelt hagyományainkból, mit sodort el az idő kiméretlen vihara? Ugy érezzük, hogy minden évváró ünnepi számadás a mi veszteségünkkel végződik.

Rekord-emberek. A materializmus ellen szüntelen panaszolunk s várjuk a fölfelhaladó hullámokat. De a társadalom nem nemesedik. Eszméiben egyre jobban kiélesedik az önzés — eszményei törpülnek. Mi most a legfőbb eszme? Osztályoknak és nemzeteknek legyürni egymást, nem a lovagias torna kedvéért, de azért, hogy egymást kizsákmányolhassák. És kik a divatos eszményeink? A rekord-emberek.

A vakmerően hajtó gépemberek, a labdarugók, a boxbajnokok és a szépségkirálynők vannak az érdeklődés előterében. Ügyes lábuakat ünnepelnek, amiért birják a táncot egyhuzamban három napig, de megbámulják illően a koplalóművészeket is. Legutóbb egy amerikai farmer felült a bikájára, 254 órát lovagolt baromhátton, míg New-Yorkba érkezett, ott a polgármester üdvözlőbeszéddel fogadta. Aztán csempész- és betörőtehetségeket tesznek meg királyoknak; sikereiknek bámulattal adóznak, nyilatkozataikat világgá kürtölik. Micsoda különös hősök ezek! Noha erkölcsileg messze vannak egymástól, kivehető egy közös tulajdonságuk, melyet a közönség megkövetel tőlük, s ez az, hogy többet érjenek el, mint mások. Futni kell valamely furcsa cél felé, az aztán mindegy, hogy haszna vagy erkölcsi jelentősége van-e az erőlködésnek; fődolog az, hogy győzzön a gyorsaság, a tehetség, az élelmesség. Bizonyára eszmei sülyedés, hogy a társadalom hősök helyett ilyen hóbortosokat nevel. A furcsaságok helyett műveljük azt, ami nemesen szolgálja a haladás érdekeit. (Bp. H.)

Gyászhirek. *S. Nagy Józsefné született Bodor Juliánna* életének 71-ik, boldog házasságának 43-ik évében május hó 5-én Clujon megszűnt élni. Egy nemesen érző és gondolkozó jó női és egy áldott lelkű édes anyai szív szűnt meg dobogni, aki a szegényeknek jóltevője s nagy családjának őriző anyyala volt. Gyermekei és unokái mellett messze kiterjedt rokonság kegyelettel őrizi emlékét. *S. Nagy László U. I. T. főtitkára* édes anyját gyászolja

az elhunytban. — *Dr. Jancsó Ödön* a cluji ref. kórház sebészorvosa 62 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Kiváló tudós, agilis szervező s mindenekfölött nemeslelkű emberbarát volt, aki hivatását fennkölt idealizmussal töltötte be. Szép családja mellett a közbejöttével meggyógyultak ezrei áldják emlékezetét. Mikó Lőrinc egyházi titkárunk sógorát gyászolja az elhunytban. — *Özv. Dr. Dálnoki Árkosy P. Gyuláné szül. alsószentmihályfalvi Sigmond Ilona* 77 éves korában, második özvegysége 15-ik évében május 30-án elhunyt. Azon régi magyar nagyasszonyok közé tartozott, akik a családi otthonban keresték és találták meg boldogságukat, és akiket Istenben bizó vallásosság jellemez. Ezzel a vallásos érzéssel viselte 15 évi özvegységének és hosszas betegségének a terheit. Gálné szül. Árkosy Ilus a gondos édes jó anyát siratja az elhunytban. Legyen csendes nyugalma. Emléke áldott. — Lapzártakor vesszük a lesújtó, szomorú hirt, hogy *Káli Nagy Árpád* egyházköri felügyelő-gondnok június 13-án rövid szenvedés után elhunyt. Amint a mureși egyházkör elnöksége által kiadott gyászjelentés méltán mondja: „Vigyázó lelke volt egyházkörünknek; bátor őrzője egyházunk lelki és anyagi javainak, meg nem alkuvó védőszelleme templomainknak és felekezeti iskoláinknak.“ Mi ehhez csak azt tesszük hozzá, hogy minden szava és cselekedete önzetlen, tiszta becsületes unitárius lélekből fakadt. Mintha a Káli Nagy Elek nemes szelleme járt volna közöttünk. Nemcsak az egyházkör, de egész egyházunk nagyot veszített a nemes lélek eltávozásával. Isten adjon családjának vigasztalást, egyházunknak pedig hozzá hasonló unitáriusokat.

Szerkesztésért felel VÁRI ALBERT.

Nyilvános nyugtázás.

A Keresztény Magvetőre az utolsó nyugtázás óta a következő befizetések történtek:

Dr. Vajda Béla 200, Pálffy Ákos 200, Kádár Lajos 50, Gálfalvi Samu 200, Péter Sándor 200 Nagy Béla Sighişoara 100, Lőrinczy István esperes 200, Gyarmathy Árpád 100, Dr. Borsai Áron 200 és pártolódij 100, együtt 300 Lej. Ezekon kívül fizetett több lelkész a kongruájából, akiknek külön már nyugtázva van.

Tisztelettel kérem a hátralékok és az előfizetési díjak beküldését, hogy a folyóirat előállításában és szétküldésében akadály ne merüljön fel.

Cluj, 1936 június 6-án.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

Unitárius egyházi művek.

Imák és imakönyvek:

Dr. Boros György: Szivemet Hozzad emelem, (kötés szerint különböző ár). Szentábrahámi-Csifó: Ima könyv, 60 Leu- lő) felfelé.	
Vári Albert: Imádságos könyv, 1925, 16 rét, 224 oldal 45.—, 60.—, 85.—, 150.—, 200.—	

Beszéddek:

Bölgny Vilmos: Profétáljatok	100—
Channing E. Vilmos: A tőkéletes élet. (Fordították az unitárius tanárok) Cluj, 1881. 8 r. 176 old.	25—
Csifó Salamon: Szolgálat az Úr előtt. Szent-Iványi Sándor: Jézus emberarca. 1929. 16 r., 147 old.	100—
Többen: Pályadíjjal jutalmazott unitá- rius (gyházi beszéddek, (kadta: Gáfi Lőrinc) Cluj, 1916. 8 r., 118 old. köve Vári Albert: Keressétek először Isten- nek országát. Odorheiu, 1927. 8 r., 142 old.	60— 100.—
Weress B.: Ime az ember.	90—
Kovács Lajos: Ebreszigetés	100—
” ” A mi tisztunk igazsága	2—

Ágendák:

Ütő Lajos: Bölcső mellett (kereszte- lési beszéddek).	50—
— Megnyilatkozásunk helye, (urvacsorai beszéddek)	50—
— Myrtusok között, (esketési beszéddek). Cristur, 1927. 8 r., 74 old.	50—

Theológia, filozófia és neveléstudomány.

Benczedi Pál: A vallás-tanítás törté- nete. Cluj, 1915. 8 r., 74 old.	30—
Dr. Borbély István: A Magyar Unitá- rius Egyház hitelvei a XVI. század- ban. Cluj, 1914. 8 r., 83 old.	40—
Carpenter—Dr. Kiss: A kereszténység helye a világ vallásai között. Cristur, 1923. 8 r., 70 oldal	50—
Carpenter—Dr. Kiss: Buddhizmus és kereszténység. Cluj, 1925. 8 r., 167 old.	100—
Dr. Csiki Gábor: Hiszek egy Istenben. Cluj, 1926. 8 r., 157 old. } Kötve . . . . . 90— Füzve . . . . . 70—	
Dr. Gál Kelemen: Brassai küzdelmei a magyartalanságok ellen	50—
Dr. Gál Kelemen: Brassai mint Philo- sophus. Cluj 1899. 8 r., 105 old.	20—
Gálfi Lőrinc: A hitvallások története. Cluj, 1916. 9 r., 472 old.	100—
Gálfi Lőrinc: Legközelebb Jézushoz Cluj, 1915. 8 r., 55 old.	30—
Haller—Boros Jenő: Az evangéliumok nőalakjai. Cluj, 1930. 16 r., 30 old.	15—
Dr. Gál K.: Brassai Sámuel	50—
Dr. Kiss E.—Hall: Egy Unitárius hit- világa	40—
Lőrinczy D.: Az ismeretlen tanítvány megszólal	80—

Dr. Kiss Elek: Az Isteni Törvény utja. Cluj, 1924. 8 r., 248 old.	16
Lupton—Lőrinczy László: Miért vagyok unitárius?	16
Savage—Kovács: A kereszténység fej- lődéstörténete. Odorheiu, 1927. 8 r., 156 oldal	12
Szentábrahámi—Derzsi: A keresztény hittudomány összege. Cluj, 1899. 8 r., 412 oldal	5
Ürmösi József: A gyakorlati theologia főbb irányelvei	8
Dr. Varga Béla: A jelentés logikai al- kata Bpest, 1916. 8 r., 34 old.	2
” ” A lelkiismeret. Cluj, 1909. 8 r., 89 old.	3
” ” A logikai érték problé- mája és kialakulásának történte. Bpest, 1922. 8 r., 149 old.	5
Vári Albert: Miért vagyok én unitárius. Cluj, 19.6. 16 r., 20 old.	1
Dr. Iván László: Dávid Ferenc arca a szellemtudományi lélektan tükrében Magyarországon 1 Pen	3
Dr. Gladden—Kiss Sándor: Keresztény Pásztor 287 old.	120
Clarke Freeman—Kiss Sándor: Mindennap vallása. 207 old.	50
Peabody G. Ferenc—Szent-Iványi Sándor: A lélek egyháza	50

Történelem:

Dr. Boros György: Dr. Brassai Sámuel Cluj, 1927. 8 r., 372 old.	200
Dr. Boros György: (szerk.): Az unitá- rius vallás Dávid Ferenc korában és azután	46
Channing E. Vilmos: Válogatott művei III. kötet. (Élet és jellemrajzok.) (For- ditották az unitárius tanárok)	40
Jakab Elek: Dávid Ferenc emléke. Bu- dapest, 1879. 8 r., 1561.	25
Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyar- országon. Cluj, 1891. 8 r., 229 l.	100
Kelemen Lajos: Ujabb adattár a Var- gyasi Dániel-család történetéhez. Cluj, 1913. 8 r., 426 l.	60
Szentmártoni Kálmán: János Zsigmond Élet- és Jellemrajza	120
Dr. Gál Kelemen: A kolozsvári unitá- rius kollégium története, 2 kötet	300
Amatőr pld. kötve	500

Törvénykönyvek:

Dr. Tóth György: Az Unitárius Egy- ház szervezete. I. k.	45
Dr. Tóth György: Az Unitárius Egy- ház Rendszabályai	50
Dr. Tóth György: Az unitárius egyház alkotmányának vázlatos jogtörténeti kifejlődése	12

Megrendeléseket kérünk az **UNITÁRIUS IRATTERJESZTŐ** címén
Cluj, Unitárius Kollégium, küldeni.